

KORONAVİRÜS SALGINININ BELEDİYE HİZMETLERİNE ETKİSİ: TRABZON ÖRNEĞİ

Cengiz ÖZGÜN*

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, COVID-19 sürecinde genelde merkezi ve yerel yönetimlerde, özelden ise Trabzon'da belediye hizmetlerinin sunumunda meydana gelen değişimleri incelemektir. Literatürde salgınlar, dünya tarihinde yönetim ve yaşam değişikliklerine yol açan, geniş çaplı sağlık olayları olarak tanımlanmaktadır. Türkiye'de yönetim, merkezden ve yerinden yönetim olarak düzenlenmiştir. Yerinden yönetimin bir parçası olan belediyelerin sunduğu hizmetlerin, koronavirüs salgınından etkilenmesi de doğaldır. Bu bağlamda salgın sürecinde Trabzon Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediye başkanları / yetkilileri ile yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca görüşme yapılan yetkililerin görevli oldukları belediye sınırları içindeki çeşitli meslek sahipleri ile anket yapılarak, mülakat sonucu elde edilen veriler karşılaştırılmıştır. Sonuçta koronavirüs salgınının, belediye hizmetlerinin sunumunda, halkın yaşam biçiminde bir takım değişikliklere yol açtığı tespit edilmiştir. Mülakat ve anket tekniğinin kullanıldığı karma yöntemle elde edilen bulguların, literatüre katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Koronavirüs, Belediye, Trabzon, Değişim ve Dönüşüm.

THE IMPACT OF THE CORONAVIRUS OUTBREAK ON MUNICIPAL SERVICES: THE CASE OF TRABZON

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the changes that have taken place in central and local governments both in general and in the provision of municipal services during COVID 19, with a particular focus on Trabzon, Turkey. According to the literature, outbreaks constitute large-scale health events that lead to changes in management and life on a historical scale. Turkey's administrative system features both centralized and decentralized management. It is only natural that the services provided by municipalities – which are part of decentralization – are also affected by the coronavirus epidemic. In this context, the researchers of this study both interviewed and surveyed those working for the Municipality of Trabzon, including district mayors, officials, and various other civil servants, and then compared and contrasted the data they extracted from that. What they found was that coronavirus epidemic has indeed sparked number of changes in how the city/province delivers municipal services, as well as changes in how Trabzonites lead their lives. It is anticipated that the findings from this study and the innovative use of a hybrid interview-survey method will contribute to the literature.

Keywords: Coronavirus, Municipality, Trabzon, Change and Transformation.

Araştırma Makalesi

Makale Gönderim Tarihi: 06.05.2021; Yayına Kabul Tarihi: 15.07.2021

* Dr. Ö. Üyesi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İİSBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, İSTANBUL;
ORCID: 0000-0002-5224-7457, E-posta: cengizozgun86@gmail.com

Giriş

Yeni tip bir koronavirüs (COVID-19), 2019 yılında Çin'in Wuhan eyaletinde ortaya çıkmış ve hızlı bir şekilde yayılarak binlerce can kaybına neden olmuştur. Virüsün çok hızlı yayılması ve tüm dünyada etkisinin görülmesi üzerine, Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 30 Ocak 2020 tarihinde uluslararası endişe kaynağı olan bir halk sağlığı acil durumunu, diğer bir ifadeyle DSÖ'deki en yüksek alarm seviyesini ilan etmiştir (DSÖ, 2020). Salgının görülmesiyle birlikte Türkiye'de de tedbirler alınmaya ve uygulanmaya başlanmıştır. Sağlık Bakanlığınca 10 Ocak 2020 tarihinde Koronavirüs Bilim Kurulu oluşturulmuş ve COVID-19 ile mücadeleye başlanmıştır (Arslan vd. 2020, s. 10). Türkiye'de de alınan tedbirlere bakıldığında, hastalığın yayılmasının önlenmesi ve özellikle kişisel hijyen kurallarına uyulmasına yönelik olduğu, bu anlamıyla yaşam tarzlarında değişiklik içerdiği görülmektedir.

Koronavirüs salgınının görülmesi ve günlük yaşamın bir parçası olmasıyla birlikte, pandemi kelimesi de sık sık kullanılmaya başlanmıştır. Türkiye Bilimler Akademisinin (TÜBA) raporlarında pandeminin, eski Yunanca'da tüm anlamına gelen *pan* ve insanlar anlamına gelen *demos* kelimelerinin yan yana gelmesinden türetildiği belirtilmektedir (TÜBA, 2020, s. 20). Bu tanımdan pandeminin, "dünyaya yayılan bir salgın", "geniş salgın" anlamını çıkarmak yanlış olmayacaktır. TÜBA'nın raporlarında salgınların, dünya tarihinde yönetim ve yaşam değişikliklerine yol açan, insan sağlığının yanı sıra küresel anlamda ekonomik, sosyal ve psikolojik etkileri olan sağlık olayları olarak tanımlanmaktadır (TÜBA, 2020, s. 22). Bu cümleden olmak üzere literatürde geçen yönetim ve yaşam değişikliklerinin tespit edilmesi, ihtiyaç olarak görülmektedir.

Bilindiği üzere Türkiye'deki yönetim, merkezden ve yerinden yönetim olarak, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 123. maddesinde hüküm altına alınmıştır. Yerinden yönetim, Anayasanın 127. maddesinde mahallî idareler başlığı altında düzenlenmiştir. İl ve köy ile birlikte mahallî idarelerden biri olan belediyeler, sınırları içindeki halkın, mahallî müşterek ihtiyaçlarını karşılayan kamu tüzelkişiliğe haiz anayasal bir kuruluştur. Salgınların yönetim ve yaşam değişikliğine sebep olduğu genel kabulü üzerine, koronavirüs salgınının, yönetimin bir parçası olan belediyelerde de değişikliğe sebep olması kaçınılmazdır. Bu çalışmada, koronavirüs salgınının, belediye hizmetlerine, konu sınırlandırıldığında Trabzon'daki belediye hizmetlerine etkisi ele alınmıştır.

Literatür Taraması

Arslan ve Karagül (2020, s. 1) COVID-19 virüsünün, günlük yaşamın her alanını etkileyerek insanlarla birlikte ulusal ve uluslararası düzeyde değişimi zorlayan sonuçlar üretme kapasitesine sahip olduğunu belirtmektedirler. Çalışma, COVID-19 sonrasında günlük yaşam, çalışma hayatı, eğitim ve öğretim, siyaset, ekonomi ve uluslararası ilişkiler başta olmak üzere bugüne kadar edinilen bilgi ve deneyimlerin, gözden geçirilmesine ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadırlar.

Kara ve Alsancak (2020, s. 1-7), çalışmalarında Türkiye'deki yaşlı ve engellilerin koronavirüs salgını sürecindeki durumunu, toplumun düşünce ve yaklaşımları çerçevesinde ele alarak betimlemişlerdir. Anket ve mülakat tekniğinin birlikte kullanıldığı karma araştırma deseninde yapılan çalışmada; yerel ve kamusal hizmetlerin yaşlılar için genişletilmesi, sosyal, psikolojik ve ekonomik desteklerin salgın döneminde engellilerin ihtiyaçlarına göre belirlenmesi ve kısıtlayıcı uygulamaların hayata geçirilmesinin gerekli olduğu ön plana çıkmaktadır.

Tongar (2020, s. 5) tüm dünyayı ve Türkiye'yi derinden etkileyen COVID-19 salgınının, ebeveynler için pek çok zorlu değişime neden olduğunu, kısıtlamalar nedeniyle anne-babaların, çocukları için hem ebeveyn hem öğretmen hem de arkadaş olmak

durumunda kaldıklarını belirtmektedir. Koronavirüs salgınının sonucu kaygı, belirsizlik, maddi zorluklar ve endişelerle birlikte bu ortamda yaşayan çocukların biyolojik ve psikolojik sağlığını da çalışmasında analiz etmektedir.

Gülççek (2021, s. 9) koronavirüs salgınının, küresel güvenlik ve yönetim üzerindeki etkilerini incelediği çalışmasında, değişik tutumlar, yenilikler ve tedbirlerin ortaya çıktığını ve salgın sonrası bu alanlarda değişim ve dönüşüm yaşanabileceğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada, bu salgının, dünya ekonomisi ve toplumların psikolojisi üzerinde ve uluslararası ilişkiler bağlamında son derece tahrip edici büyüklükte etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Calap (2021, s. 110) küresel rekabetçi büyük güçler arasındaki siyasal davranışların, koronavirüs salgınına bağlı olarak değişim gösterdiğini, belirsizliğin küresel boyutta yayılıp genişlediğini belirtmektedir. Calap'ın çalışmasında küresel üç büyük gücün (ABD, AB, Çin), çok yönlü ve karmaşık ilişkileri, DSÖ ile bağlantılı olarak ele alınmakta, orta ve küçük ölçekli devletlerin de kendi gerçek ekonomik ve jeopolitik dinamikleriyle yüzleşmeye, rekabetçi büyük güçlere dönük beklentilerini gözden geçirmeye başladıkları vurgulanmaktadır.

Yukarıda sıralanan çalışmalarla birlikte Acar (2020), Akgün ve Çelik (2020), Beykan (2020) ile Buzgan ve Güner'in (2020) çalışmaları incelendiğinde, koronavirüs salgınının genç yaşlı demeden insan sağlığından eğitime, güvenlik anlayışından siyaset bilimine, ekonomiden uluslararası ilişkilere kadar, çok boyutlu bir alanda değişim ve dönüşüme neden olduğu görülmektedir. Bu bağlamda koronavirüs salgınındaki anahtar kavramların, etkileşim, değişim ve dönüşüm olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Metodoloji

Çalışma kapsamında Trabzon Büyükşehir Belediyesi (BŞB) ile Büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçe belediye başkanları ve/veya yetki vereceği kişilerle, yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile görüşmeler planlanmıştır. Trabzon'da bir büyükşehir belediyesi, 18 ilçe belediyesi bulunmaktadır. 2019 yılı mahallî idareler seçim sonuçlarına göre bu ilçelerden; Çarşıbaşı ve Şalpazarı belediyelerinde Milliyetçi Hareket Partisine (MHP), Beşikdüzü Belediyesinde Cumhuriyet Halk Partisine (CHP), Yomra Belediyesinde İyi Partiye (İYİ) mensup belediye başkanları, Hayrat Belediyesinde ise Bağımsız Belediye Başkanı görev yapmaktadır (YSK, 2019). Geri kalan 13 belediye (Akçaabat, Araklı, Arsin, Çaykara, Dernekpazarı, Düzköy, Köprübaşı, Maçka, Of, Ortahisar, Sürmene, Tonya ve Vakfıkebir) ile Trabzon Büyükşehir Belediyesi ise Adalet ve Kalkınma Partisine (AKP) mensup belediyelerdir (YSK, 2019). Hayrat Belediye Başkanı, 13 Ağustos 2020 tarihindeki Genişletilmiş İl Başkanları Toplantısı'nda Ak Partiye katılmıştır ("8 belediye başkanı", 2020).

Çalışma kapsamında Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanı ile irtibata geçilmiş, görüşme talebi iletilmiştir. Büyükşehir Belediye Başkanının yönlendirmesi ile 2 Haziran 2020 tarihinde Trabzon Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcısı ile çevrim içi (zoom) görüşme yapılmıştır. Her partiden belediyelerle görüşmek maksadıyla, 4 Haziran 2020 tarihinde Ortahisar, Akçaabat, Beşikdüzü, Çarşıbaşı, Şalpazarı, Yomra ve Hayrat Belediye Başkanlarına ayrı ayrı mektup yazılarak iadeli taahhütlü posta ile gönderilmiştir. Bu mektuplarda görüşme konuları sunulmuş, randevu talep edilmiştir. 17 Haziran 2020 tarihinde Yomra, 22 Haziran 2020 tarihinde ise Şalpazarı ve Beşikdüzü Belediye Başkanları ile makamlarında görüşmeler gerçekleştirilmiş ve ses kaydı alınmıştır. Yomra Belediye Başkanı ile yapılan görüşmede bir öğretim üyesi, Beşikdüzü Belediye Başkanı ile yapılan görüşmede ise Belediye Başkan Yardımcısı da hazır bulunmuşlardır. Eylül 2020 tarihine kadar diğer belediye başkanları / sekreterleri ile telefonda görüşülmüş ancak mülakat gerçekleştirilememiştir.

Başlangıçta planlanan sekiz ve daha fazla belediye başkanı / yetkilisi ile görüşme gerçekleştirilemeyince, araştırma metodunda yeni bir düzenlemeye gidilmiş ve karma yöntemle araştırma verilerinin toplanması planlanmıştır. Görüşme gerçekleştirilen merkez ilçe ve diğer ilçelerde, yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile elde edilen verilerin, anket sorgusu ile ilçe sakinlerinden elde edilecek bulgularla karşılaştırılmasının çalışmaya katkı sağlayabileceği değerlendirilmiştir. Literatürde nitel ve nicel veri analizinin birlikte yapılabileceği, araştırmada karma yöntemin uygulanabileceği ve verilerin karşılaştırılabileceği belirtilmektedir (Balci, 2009, s. 49).

Çalışmanın bu aşamasında Ekim - Aralık 2020 aylarında, Ortahisar'da 100, Beşikdüzü ve Yomra'da 40'ar ve Şalpazarı'nda 20 olmak üzere 200 vatandaşla anket yapılması planlanmıştır. Anketler; Ortahisar ve Şalpazarı'nda iki ayrı yüksek lisans öğrencisi, Yomra'da öğretim görevlisi ve Beşikdüzü'nde pratisyen doktor aracılığı ile yapılmıştır. Anketlerin nasıl doldurulacağı, örnek seçiminde yaş, cinsiyet ve meslek seçimine bağlı hareket edilmesi, anket uygulayacaklara açıklanmıştır. Geri dönen 150 anket kâğıdı değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırmaya katkısını anlamak amacıyla, anket soruları ve metodoloji denenerek sınanmış, veri toplama araçları araştırma dönemi boyunca gözden geçirilmiştir. Çalışma için Avrasya Üniversitesi Etik Kurulundan 09/06/2020 tarih ve E.3083 sayılı yazıyla etik kurul izni alınmıştır. Anket formlarının uygulanması sonucu elde edilen verilerin değerlendirilmesinde, SPSS 22.00 paket programından yararlanılmıştır. Elde edilen veriler yorumlanarak ve mülakat tekniği ile elde edilen verilerle karşılaştırılarak, koronavirüs salgınının Trabzon'da belediye hizmetlerine etkisine ait genel bir değerlendirme ortaya konulması hedeflenmiştir.

Sınırlamalar

Çalışmada sadece koronavirüs salgınının, belediye hizmetlerine ne derece etki ettiğine odaklanılmıştır. Çalışma; Trabzon Büyükşehir Belediyesi ile Merkez ilçe olan Ortahisar, Yomra, Beşikdüzü ve Şalpazarı ile sınırlıdır. Görüşme ve anket uygulaması, Haziran 2020-Aralık 2020 dönemini kapsamaktadır. Yapılan ve geri dönen anketlerden 63 kadın ve 87 erkek olmak üzere 150 adedi değerlendirmeye alınmıştır.

Bulgular

Bu bölümde yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile yapılan görüşmelerden elde edilen bulgular, ayrıca görüşülen yetkililerin görev yaptığı yerlerdeki esnaf, işyeri sahipleri ve vatandaşlara uygulanan anket sonuçları yer almaktadır.

Görüşmelerden Elde Edilen Bulgular

Trabzon Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreter Yardımcı (GSY), koronavirüs salgını nedeniyle Trabzon BŞB'nin stratejik planında revizyon yapılmasına gerek olmadığını, stratejik planların iki yıl (24 ay) geçmedikçe değiştirilemeyeceğini, ancak iki yıl sonra değiştirilebileceğini ifade etmiştir. Koronavirüs salgını gibi ülke sathında görülen bir olayda, genel yönetimin aldığı kararların uygulanmasının yeterli olduğunu, bu dönemde görülen münferit hareket ve reklam amaçlı uygulamaların Trabzon'da olmadığını, kamu kurumu olmaları hasebiyle genel yönetimin kararlarını uyguladıklarını, stratejik planların da bu ilkeye dâhil olduğunu, "küçük devletçikler ve krallıklar gibi" hareket etmediklerini belirtmiştir. Genel Sekreter Yardımcısının ifadesiyle, özelden genele değil, genelden özele gidilmelidir. Ayrıca GSY, salgın sonrası belediye bütçesinde değişikliğe gidilmediğini, yedek ödeneklerle ihtiyaçların karşılandığını ifade etmiştir.

GSY, ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerinde, merkezi yönetimin ve Trabzon ilindeki kurulların aldığı kararları uyguladıklarını, bu kapsamda seferlerin azaltıldığını, yolcuların

seyrekleştirildiğini, bununla birlikte sağlık çalışanlarının ulaşımı için ilave seferlerin de konulduğunu, pandemi ile mücadele edilen yerlere, yoğun seferlerin de yapıldığı belirtmiştir. Toplu taşıma araçlarının boş gidip geldiği görülse de vatandaşın mağdur olmaması için seferlere devam edildiğini, kâr ve zarar hesabına gitmediklerini ifade etmiştir. Bu meyanda, toplu taşıma araçları ile durakların temizlik ve dezenfeksiyonuna, salgından dokuz ay önce başladıklarını da ilave etmiştir.

GSY, sokağa çıkma yasağının olduğu günlerde yolların bakım ve onarımı için gerekli tedbirlerin Yol Bakım ve Onarım Dairesi Başkanlığınca alındığını, özellikle kentin merkezi olan Meydan'da bina cephe giydirmesi, bank yenilemesi ve zemin iyileştirilmesi yapıldığını belirtmiştir.

GSY, koronavirüs salgını döneminde, kısıtlamalar nedeniyle gerek Trabzon İl Tarım ve Orman Müdürlüğü yetkililerinin toplantılarda ifade etmelerinden, gerekse vatandaş gözlemlerinden, bahçe ve tarlası olanların, köyelerine ve yaylalarına gittiklerini, tarımla uğraştıklarını belirtmiştir. Bununla birlikte avlanmanın azalması nedeniyle balık miktarında artış veya azalışla ilgili bir açıklaması olmamıştır.

GSY, katı ve tıbbi atık toplama sorumluluğunun, ilçe belediyelerinde olduğunu, Trabzon genelinde bu konuyla ilgili bir sorunun olmadığını beyan etmiştir.

GSY, zabıta hizmetlerinin yerine getirilmesinde kısıtlamaların olduğu dönemde zorluklarla karşılaşılmadığını, çünkü vatandaşların durumun farkında olduklarını ifade etmiştir. Bununla birlikte kısıtlamaların hafifletildiği, sokağa çıkma yasaklarının olduğu günlerin ertesi gününde esnafın işgal / alan genişletme eylemlerinde bulunduğu, pazar esnafının salgın öncesi davranışlar sergilediği, bu durumda da zabitanın eğitici ve bilgilendirici faaliyetlerde bulunarak esnaf ve vatandaş uyardığını belirtmiştir. Zabıta salgın döneminde çoğunlukla vefa ekibi olarak çalışmış, 24 saat esasına göre engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirli vatandaşlara ulaşmıştır. GSY'nın ifadesiyle, Mart-Haziran 2020 döneminde Trabzon genelinde teşkil edilen 15 ekiple 1739 vatandaşa yardım malzemesi götürülmüştür.

GSY, koronavirüs salgını döneminde definle ilgili personelin eğitildiğini, ekipman, donanım ve koruyucu kıyafetlerinin tamamlandığını, gassallar tarafından Diyanet İşleri Başkanlığınca belirlenen kurallara uygun olarak görevlerin yürütüldüğünü belirtmiştir. GSTY, Trabzon Belediyesi Mezarlıklar Dairesi Başkanlığınca, gasilhane, araç ve ekipmanlarının sıklıkla dezenfekte edildiğini, ölüm raporlarına bakılarak Covid-19'dan vefat edenlerin ayrı gasilhanelerde yıkıldığını ifade etmiştir. GSY'na göre 2019 yılı ile 2020 yılındaki defin sayıları karşılaştırıldığında; 2019 Mart ayında 365 olan defin sayısının, 2020 Mart ayında 435 (70 fazla); 2019 Nisan ayında 339 olan defin sayısının 2020 Nisan ayında 382 (43 fazla); 2019 Mayıs ayında 329 olan defin sayısının 2020 Mayıs ayında 354 (25 fazla) olduğu görülmektedir. Koronavirüs salgınının ilk görüldüğü Mart-Nisan-Mayıs 2020 döneminde, bir önceki yıla göre Trabzon genelinde defin sayısında 138 artış olmuştur. GSY, Trabzon'da definle ilgili olarak salgın döneminde bir olumsuz olay yaşandığını, bu olumsuz olayın yerel ve ülke genelindeki yazılı ve görsel basında da yer alan Haydar Baş'ın vefatı olduğunu beyan etmiştir. Ancak bu olumsuz olayla ilgili bir açıklama yapmamıştır.

GSY, koronavirüs salgını döneminde sokak hayvanları için mevcut bir barınağa ilave olarak 200'e yakın beslenme istasyonu açıldığını, 4635 kg mama verildiğini, kedi ve köpeklerle ilave olarak güvercinler için de yemleme çalışması yapıldığını, ayrıca ilçe belediyelerine de mama desteği sağlandığını ifade etmiştir.

GSY, koronavirüs salgını döneminde Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığınca 22.000 gıda ve temizlik (hijyen malzemesi) kolisi dağıtıldığını, 2500 kişiye Ramazan ayı boyunca

(24 Nisan-23 Mayıs 2020) sıcak yemek verildiğini, 3500 düşük ve dar gelirliye 61 Kart dedikleri, içinde ailedeki fert sayısı ve maddi durumlarına göre nakit para yüklü kart dağıtıldığını belirtmiştir.

GSY, belediye çalışanlarına uzaktan çalışma, dönüşümlü çalışma gibi esnek çalışma yöntemleri uyguladığını, hamile ve kronik rahatsızlığı olanlarla 60 yaş üzeri belediye çalışanının göreve çağrılmadığını, personelin seyrekleştirildiğini ifade etmiştir. Ayrıca evden çalışabilenler ve seyrekleştirilmiş personelle sunulan belediye hizmetlerinde bir aksama olmadığını, ülke genelinde uygulanan maske - mesafe - hijyen kurallarının, belediye çalışanları için de geçerli olduğunu ilave etmiştir. GSY'na göre Trabzon Büyükşehir Belediyesinin başta Trabzon Valiliği olmak üzere diğer kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri, meslek kuruluşları ile olan irtibatı, toplantıları çevrim içi olarak yürütülmüştür.

GSY, salgın döneminde en fazla dezenfeksiyon faaliyeti yaptıklarını, tüm kamu kurum ve kuruluşları, hastaneler, taksi ve dolmuş durakları ile camileri dezenfekte ettiklerini belirtmiştir. Bu kapsamda Trabzon İçmesuyu ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğüne (TİSKİ) 1.800.000 litre dezenfektan üretildiğini, 7 milyon metrekare alanın hijyen temizliğinin yapıldığını, 250.000 maske üretildiğini, 500.000 maskenin vatandaşlara, dolmuş ve toplu taşıma araçlarına dağıtıldığını ifade etmiştir.

GSY, koronavirüs tedbirlerinin, salgın sonrasında belediye hizmetlerini köklü bir değişime / dönüşüme uğratıp uğratmayacağı ile ilgili olarak görüş açıklamamakla birlikte, kişisel düşüncesi olarak bu dönemin insanlara yardımlaşmayı, paylaşmayı ve temizliği öğrettiğini, kısıtlamalar nedeniyle 2000 TL gibi cüzi miktardaki parayla geçinebileceklerini gösterdiğini ifade etmiştir.

Yomra Belediye Başkanı (YBB), koronavirüs salgını nedeniyle Trabzon Büyükşehir Belediye Meclisinin dört aylık Mart - Haziran 2020 döneminde bir kez olağanüstü toplandığını, acil alınması gereken kararların onaylandığını, bu acil kararların da ödenekler azaldığından yeni kredi başvurusu olduğunu ve toplantının 20 dakikada bittiğini ifade etmiştir. Diğer toplantının 8-12 Haziran 2020 haftasında yapıldığını ilave etmiştir. Trabzon Büyükşehir Belediyesinin stratejik planının beş yıllık yapıldığını, stratejik planlarda bu yıl bir adım geri kalınmış olsa bile önümüzdeki yıl iki adım ön alınarak açığın kapatılabileceğini, bu nedenle stratejik planda değişikliğe gidilmediğini belirtmiştir.

YBB, merkezi bütçeden belediyelere ayrılan ödeneğin salgın döneminde azaldığını, ortalama 1.000.000 TL ödenek gelirken Mayıs 2020'de neredeyse %50'ye yakın azalmayla 550.000 TL ödenek geldiğini, Haziran 2020 ayında ise %30 azalmayla 700.000 TL ödenek geldiğini, ortalamaya göre azaldığını ama bir önceki aya göre (Mayıs 2020) arttığını belirtmiştir. YBB, belediye personel giderlerinin ortalama 550.000 TL olduğunu, bir bu kadar da kredi borcu olduğunu, dolayısıyla merkezi idareden gelen ödeneği, planlama şanslarının pek bulunmadığını belirtmiştir.

YBB, birçok projesinin olduğunu, Yomra Sanayi Bölgesi, kent meydanları, kapalı pazar yeri projelerinin bu projelere örnek olduğunu, ancak kent meydanları projesinin maliyetinin 20.000.000 TL olmasına rağmen ilgili bakanlıklardan 1.000.000 TL bile alamadığını belirtmiştir. Özellikle muhalefet partisinde olması nedeniyle bu projelerini merkezi idareyle gerçekleştiremeyeceğini gördüğünü, yöntem değiştirerek başka arayışlara gireceğini de ilave etmiştir. Bununla birlikte kendilerinin iktidar partisi olma durumunda bile bu projelerinin yine de çok kolay gerçekleştirilemeyeceğini ifade etmiştir.

YBB, ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerinin, Trabzon Büyükşehir belediyesince planlandığını, 20 km'lik bir yolu belediye otobüsünün pandemi dönemin de 1-2 yolcuyla

gittiğini, ancak belirlenen saatte otobüslerin duraklardan geçmesinin gerekli olduğunu da ifade etmiştir. Toplu taşımada otobüsleri kullananların yaklaşık %30'unun 65 yaş ve üzeri vatandaşlar olduğu ve ücret ödemedikleri göz önünde bulundurulduğunda, yolcu sayısının az veya çok olmasının önemi olmadığını, toplu taşıma hizmetinin kâr amaçlı değil kamu hizmeti anlayışıyla yapıldığını ifade etmiştir.

YBB, sokağa çıkma yasağının olduğu bir hafta sonunda, normalde 20 günde yapılacak 1,5 – 2 km'lik yolu, 2 günde bitirdiklerini, bu gibi kısıtlamaların olduğu günlerin, hizmet için bir numaralı fırsat olduğunu ifade etmiştir. Ancak halkın sokağa çıkmadığından vergisini veremediğini, vergi toplanmadığı için İller Bankasının belediyelere ödenek gönderemediğini, Mayıs 2020 ayında ödeneklerin, 5-6 gün gecikmeli gönderildiğini belirtmiştir.

YBB, koronavirüs salgını döneminde, vatandaşların kırsaldaki arazilerini değerlendirme şansı bulduğunu, bağına, bahçesine, fındıklığına gittiğini, Yomra'da inşaat malzemesi satan noktaların son 10 yılın en çok satışını bu dönemde yaptıklarını, vatandaşların köylerdeki evini onarımdan geçirdiklerini belirtmiştir. Kaymakam ve jandarma komutanıyla köyleri dolaştıklarını, vatandaşların çay, fındık ve tarımla uğraştıklarını gördüklerini, kısıtlama nedeniyle herhangi bir engellenmenin olmadığını ifade etmiştir. Yomra'da daha çok kültür balıkçılığı olduğunu, balık çiftliklerinin de avlanma olmadığından balık yetiştiremediklerini ifade etmiştir.

YBB, salgın döneminde insanların evlerinde kalmasından dolayı katı atık miktarının arttığını, bu nedenle katı atıkların daha sık toplandığını ve atıldığını, tıbbi atıkları ise AFAD'ın aldığını belirtmiştir. Yomra'da öğrenci yurtları ve hastane bulunduğunu, üç öğrenci yurdunun karantina yurdu olarak kullanıldığını, bu yurtlardaki ve Trabzon Kanuni Eğitim ve Araştırma Hastanesindeki maske ve diğer tıbbi atıkların, salgının önlenmesi amacıyla AFAD tarafından alındığını ilave etmiştir. Söz konusu yurtlarda, dışarıdan gelen vatandaş ve öğrenciler ile evlerine gitmeleri sakıncalı olan sağlık çalışanları kalmıştır.

YBB, Yomra Kaymakamlığına polis, jandarma ve zabıta personelinden vefa destek ekibi oluşturduğunu, evinden çıkamayan vatandaşa ihtiyaç malzemelerini götürdüğünü belirtmiştir. Kısıtlamalar nedeniyle pazar ve işyerleri kapalı olduğundan, zabitanın da iş yükünün azaldığını, oluşturulan vefa destek ekiplerinin zabıta görevlerini olumsuz etkilemediğini ifade etmiştir. YBB, evinde vefat eden vatandaşların, Yomra Belediyesine ait cenaze araçlarıyla alındığını, Trabzon Büyükşehir Belediyesince hazırlanan gasilhanelerde yıkıldığını ve vatandaşın istediği yere götürülerek defnedildiğini belirtmiştir. Ayrıca, sokak hayvanları için toplu olarak üç ton mama aldıklarını, işyerlerinin kapalı olduğu günlerde zabıta aracılığıyla belirli noktalara dağıtıldığını ifade etmiştir.

YBB, koronavirüs salgını nedeniyle kısıtlamaların olduğu dönemin Ramazan ayına denk geldiğini, bu dönemde muhtarlıklardan aldıkları bilgiyle yardıma muhtaç ve dar gelirli vatandaşlara belirli aralıklarla 2000 ramazan kumanyası dağıttıklarını ifade etmiştir. Büyükşehir Belediyesince sıcak yemek dağıtıldığını, koronavirüs salgını döneminde, salgın olmayan dönemlere göre daha fazla yardım yapıldığını da ilave etmiştir. İşyerlerinin kapalı olması, vatandaşların evlerinden dışarı çıkamamaları, yardımlardaki artışın en büyük nedeni olarak ifade edilmiştir.

YBB, hamile, çocuğu rahatsız ve 60 yaş üzeri 15 belediye çalışanını idari izinli saydıklarını, geri kalan diğer personelin görevlerine devam ettiğini ve belediyenin rutin hizmetlerini sürdürdüklerini belirtmiştir.

YBB, salgın döneminde Yomra Kaymakamıyla yüz yüze görüşerek istişare ettiklerini, kalabalık olmadığından bir sorun teşkil etmediğini, Trabzon Valiliği ile iki kez çevrim içi

(online) konferans yaptıklarını, Valiliğin talimatlarının genellikle yazılı olarak geldiğini ifade etmiştir.

YBB, koronavirüs salgını sonrasında belediye hizmetlerinde köklü bir değişikliğin olmayacağını, kısıtlamaların kalkmasından sonra vatandaşların normal yaşantılarına döneceklerini ve bunu engelleme için çok kolay olmayacağını düşündüğünü ifade etmiştir. Bununla birlikte salgın sonrasında toplumsal konuların ön plana çıkacağını, daha fazla vatandaşın yararlanacağı fantezi değil gerçekçi, günlük işlerin yürütülmesini sağlayan projelerin gündeme getirileceğini ilave etmiştir. Örnek olarak; YBB'na göre bazen belediyeler toplumun %5'inin yararlanacağı bir projeye beş trilyon TL harcarken, %25'inin yararlanacağı projeye iki milyon TL bile harcamamaktadır.

Şalpazarı Belediye Başkanı (ŞBB), Trabzon Büyükşehir Belediye Meclisinin koronavirüs salgını nedeniyle olağanüstü olarak bir kez toplandığını, sorulara geçmeden önce salgının genel seyrini ve belediye hizmetlerine etkisini genel olarak anlatmak istediğini belirtmiştir.

ŞBB; "Koronavirüs salgını, 2020 yılı Ocak ayından itibaren bütün dünyayı etkilemiş, Mart ayının ikinci yarısından itibaren Devletimizin, bakanlıklarımızın ve bilim kurumumuzun aldığı, valiliklerin ve belediyelerin ortaklaşa çalışmasıyla Türkiye'de, dünyaya örnek olacak bir süreç yaşanmıştır. Tüm ticari ve sosyal hayatın etkilendiği bir ortamda, belediyelerin de etkilenmesi doğaldır, salgının belediye hizmetlerini de etkilediğini söylemek doğrudur. Ama salgın döneminin; sağlığımız için tedbirli hareket edilmesi, hayatımızda yeni düzenlemelerin, kazanımların olması gibi katkıları da olmuştur. Can kayıpları yaşandı, vakalar görüldü, üzüntüler yaşandı ama sonuçta böyle bir olayın yaşanması gerekiyordu ve yaşandı. Dünya, bu virüsten temizlenme noktasına doğru gitmektedir. Mart-Haziran 2020 döneminde Belediye olarak işi sıkı tuttuk. Tüm kentimizi ilaçladık, dezenfekte ettik, tüm kurumlarımıza maske dağıttık. Esnafımıza pazar kurdurmadık. Vatandaşımız etkilendi. Esnafı sosyal mesafe kurallarına uygun toplantı yaptık. Esnafımız da anlayışla karşıladı ve fiyatları minimize ederek halkımıza ve belediyeye yardımcı oldu. Şalpazarı halkına, esnafına teşekkür ediyorum. Bugüne kadar Şalpazarı'nda koronavirüs vakası yaşanmamıştır. Nüfusumuz 12.000 ama özgül ağırlığı 200.000 olan bir ilçedir. Sadece İstanbul'da yaşayan 97.000 Şalpazarlı vatandaşımız bulunmaktadır. Bu dönemde ilçemize çok fazla giriş ve çıkış oldu ancak hepsi kontrollü idi." ifadesinde bulunmuştur.

Ayrıca şunları da ilave etmiştir: "Şalpazarı'nda koronavirüs vakası görülmemesinin nedeni; insan profili, doğal yaşam, dünyaca ünlü balının sofralardan eksik edilmemesidir. Toplanamayan vergiler, düşen ticaret potansiyeli, azalan ciroların karşılığı olarak belediyelere verilen paylarda da düşmeler olmuştur. Belediyenin personel giderlerinin 160.000 TL olduğu bir yerde, normal zamanlarda 240.000 TL civarında ödenek gelirken Mayıs 2020 ayında 77.000 TL, Haziran 2020'de ise 130.000 TL ödenek gelmiştir. Vatandaşların emlak vergilerini yatırması, diğer giderlerin minimize edilmesi gibi tedbirlerle normal yaşantımıza devam ettik. Ancak sokağa çıkma yasağı, mesire yerlerinin kapalı olması nedeniyle iş makinelerimizle 30 mahallemize hizmet veremedik. Bu dönemde bazı çalışmalarımız aksadı ama önemli aksama yaşamadık. Aksayan işlerimizi normal yaşantımıza döndüğümüzde gidermeye başlayacağız. Sokağa çıkma yasağı olduğu dönemde, aydınlatma, tadilat, kirli duvarların boyanması gibi caddelerin alt yapısı yenilenmiştir." ŞBB, toplu taşıma ile ilgili olarak, koronavirüs salgını başlamadan önce Trabzon - Şalpazarı arasında yeni bir otobüsün sefere konulduğunu ve günde üç sefer yapıldığını, kısıtlamaların başlamasıyla birlikte aksaklıkların olduğunu ama minibüslerin olduğunu ifade etmiştir.

ŞBB; “Kısıtlamalar nedeniyle halkın sokağa çıkamaması ve mesire yerlerinin kullanılmaması nedeniyle su havzaları kirlenmedi. Bağ, bahçe, tarla anlamında bir kısıtlama olmadığından tarım faaliyetleri koronavirüs salgınından etkilenmedi. Normal çöp toplama faaliyetlerimiz aksamadı. Hatta Acısu, Işıkpınarı, Göllüalan, Karakırsak, İzmiş Tepesi gibi mesire yerlerine halk gidemediğinden çevre kirliliği de olmadı. Çevre de kirlenmedi.” demiştir.

ŞBB; “MHP’li bir belediye başkanı olarak tüm partililere eşit hizmet etmeye çalışıyorum. İktidar partisi ile aynı ittifak içinde olmanın nimetlerini, faydalarını gördük. Trabzon Büyükşehir Belediyesi, yaşanan tüm krizlere rağmen, adaletli davranmaya çalışıyor. Büyükşehir Belediye Başkanı çok titiz davranıyor. İlçem adına kendisine teşekkür ediyorum. Trabzon için bir kazanımdır. Beşikdüzü CHP’de olmasına rağmen Belediye başkanı, eşit davrandığından önceki toplantıda Büyükşehir Belediye Başkanına teşekkür etti. Ayrımcılık yapılmıyor. Kurallar neyse uygulanıyor. Bunun bir göstergesi de diğer partili belediyelere, bizden önce asfalt gitti. Ancak MHP’li bir belediye olarak kapılarını daha rahat açındırabiliyoruz. Başkan Vekili A.A. sayesinde biz daha rahatız¹. ” ifadesinde bulunmuştur.

ŞBB ayrıca “Zabıta hizmetlerinde hiçbir sıkıntı yaşanmadı. Vatandaş ve esnaf kurallara uyduğundan ilçemizde vaka da görülmedi. İnsan profilimiz önemli, devlet denilince kurallara uyulmaktadır. Bu anlamda Şalpazarı halkı bilinçlidir. İlçe kaymakamlığının talebi üzerine zabıta ekibimiz ve şoförüyle birlikte Belediyeye ait bir araç vefa ekibinde görevlendirilmiştir.” ifadelerinde bulunmuştur.

ŞBB yardımlarla ilgili olarak; “Şalpazarı’nda işini kaybetmiş, işyerini aşamayan, evine ekmek götüremeyen, evine maaş girmeyen aileleri tespit ettik. Elimizdeki imkânlar nispetinde ve hayırseverler, eş, dost vasıtasıyla 250 yardım kolisi hazırlayarak bu ailelere dağıttık. Ayrıca Ramazan Bayramından bir hafta öncesinden başlayarak, hiçbir ayırım yapmadan ilçemizdeki 5000 haneye 5000 koli hazırladık. Bu kolilerin içerisinde beşerli paketler hâlinde 25.000 maske ve 5000 ülker çikolata dağıtarak, vatandaşlarımız üzerindeki evde kalmanın olumsuz etkisini hafifletmeye çalıştık.” demiştir.

ŞBB definlerle ilgili olarak; “Fransa’da yaşayan, orada çalışan ve koronavirüs nedeniyle hayatını kaybeden bir vatandaşımızın (Ali Öztürk) naaşı Şalpazarı’na getirilmiştir. Büyükşehir Beledisinin ekipleri tarafından, ilçemizde gerekli tedbirleri olarak defin hizmeti yürütülmüştür. Salgın döneminde ölüm sayısı da düşmüştür.” demiştir.

ŞBB, ilçede sokak hayvanları için bir barınak olmadığını, Büyükşehir Belediyesinin imkânlarından yararlandıklarını, belirli zamanlarda yetkilileri aradıklarını, gelip, alıp götürdüklerini, salgın döneminde ise yine Büyükşehir Belediyesince sağlanan mamaları belirli alanlara bırakarak sokak hayvanlarını beslediklerini ifade etmiştir.

ŞBB, hizmetlerin yürütülmesi ile ilgili olarak; “Kısıtlamaların başlamasıyla birlikte, kronik rahatsızlığı olan iki personelimizi idari izinli saydık. Göreve çağırmadık. Şu anda 28 personelle çalışıyoruz. Bölgede en az belediye çalışanı olan biziz. Birimlerimizde personeli nöbetleşe göreve çağırarak hizmetleri devam ettirdik.” ifadesinde bulunmuştur.

ŞBB toplantı ve haberleşmenin telekonferans, WhatsApp ve Skype aracılığıyla yürütüldüğünü, özellikle Trabzon Valiliği ve Büyükşehir Belediyesince alınan kararların anında kendilerine iletildiğini, MHP İl Başkanlığı ile de aynı şekilde iletişim kurduklarını belirtmiştir.

¹ Trabzon Büyükşehir Belediye Meclisi birinci Başkan Vekili A. A., Ak Partili Şalpazarı Meclis üyesi olduğundan ŞBB bu ifadeyi kullanmıştır (yazarın notu).

ŞBB, koronavirüs salgını nedeniyle çalışma anlayışında, belediye hizmetlerinde bir değişiklik olmadığını ve olmayacağını, ancak bu hizmetleri sunarken, sağlık tedbirlerinin ön planda tutulduğunu ve tutulacağını belirtmiştir. Sağlığın korunması açısından hiçbir şeyin eskisi gibi olamayacağını, bilim kurulunun aldığı kararlara uyulması gerektiğini, ülkemizin sağlık alt yapısının da güçlü olduğunun bu dönemde görüldüğünü ilave etmiştir. ŞBB'ne göre bir Türk vatandaşı olarak alınan kararlara uyulması durumunda, hayatımız normale dönmeye başlayacaktır.

Beşikdüzü Belediye Başkanı (BBB), koronavirüs salgınının belediye hizmetlerine etkisini başlangıçta şu şekilde değerlendirmiştir:

“Koronavirüs salgını, tüm dünyayı ve Türkiye’yi etkiledi. Hayatını kaybedenlere Allahtan rahmet, hastalarımıza acil şifalar diliyorum. Ülkemizde ilk koronavirüs vakası, 11 Mart 2020 tarihinde görüldü. Biz belediye olarak 17 Mart 2020’den itibaren ilçemizde öncelikle kamu kurumları başta olmak üzere kaymakamlık, sağlık grup başkanlığı ve ambulansları, jandarma komutanlığı ve karakolu, emniyet müdürlüğü ve karakolu, sosyal güvenlik kurumu, PTT, zabıta binalarını ilaçladık, dezenfekte ettik. Başlangıçta dezenfektanın nasıl yapılacağını bilmediğimizden, bu işin nasıl yapılacağı, hangi ilacın kullanılacağı ile ilgili piyasadan profesyonel hizmet aldık. Beşikdüzü’ndeki Trabzon, Vakfıkebir ve Şalpazarı otobüs durakları, köy taksi durakları, terminal durakları, tuvaletler belediyemiz tarafından düzenli olarak her gün dezenfekte edildi. Trabzon girişindeki il kontrol noktası bizim ilçemizde kuruldu. Kontrol noktasının olduğu alan sürekli dezenfekte edildi ve burada bulunan jandarma, polis, sağlık personeline lojistik destek sağlandı. Trabzon’a gelen ve Trabzon’dan çıkan araçları da Beşikdüzü Belediyesi olarak dezenfekte ettik. Sokağa çıkma yasakları olduğu günlerde sokak hayvanlarını susuz ve yemsiz bırakmadık. Salgının başlangıcında maske temininde sıkıntılar yaşadık ve parayla satın aldık. Daha sonra maske, dezenfekte malzemesi ve sokak hayvanlarına mama konusunda Trabzon Büyükşehir Belediyesinin desteğini gördük. Salgınla birlikte, başta Kaymakamımız olmak üzere Emniyet Müdürlüğü, Jandarma Komutanlığı, Sağlık Grup Başkanlığı ekip olarak koordineli, bir çalışma yaptık. Hâlen bu koordineli çalışmalarımız devam etmektedir.”

BBB ayrıca şunları da ilave etmiştir: “Salgın döneminde Beşikdüzü’ndeki siteler ve organize sanayi bölgesi dahil olmak üzere tüm sokak ve caddeleri her hafta düzenli olarak ilaçlı sularla yıkadık, dezenfekte ettik. Bu faaliyetler için başlangıçta hizmet satın aldık, daha sonra ekipman temin ederek, personel ve bütçe ayırarak kendi personelimizle temizlik ve dezenfekte faaliyetini yürütüyoruz. Salgın nedeniyle Cuma namazları kılınamaz duruma gelmişti. İlçe merkezinde üç önemli ve büyük camimizi her gün dezenfekte ettik. İlçemizde bulunan 58 camiyi, Cuma namazlarından önce iki ayrı ekiple dezenfekte ettik ve ibadet için gelenlere hijyen malzemesi dağıttık. Kapalı pazar yerinde her perşembe günü halk pazarı kurulmaktadır. Perşembe akşamları bu alanı süpürüp, temizliğini yapıp dezenfekte ederek halkımızın ibadetine açtık. Tüm bu süreçte halkımız ve esnafımızla uyum içinde çalışıyoruz. Kahvehane, berber, kuaför, çay ocakları açıldıktan sonra belirli aralıklarla buraları dezenfekte etmeye başladık. Bankamatikleri her gün dezenfekte ettik. Bu faaliyetler diğer yapacağımız hizmetleri de azalttı. Okullar eğitime ara verdiğinde, okula ve kreşe giden çocuğu olan personelimizi idari izinli saydık. Hizmet veren belediye çalışan sayımızı üçte bire indirdik. Personelimizi de korumak için acil işleri yürüttük. Personelin daha az bir arada bulunması için 08:00 – 17:00 olan mesai saatlerimizi, 09:00 – 16:00 olarak düzenledik.”

Beşikdüzü Belediye Başkan Yardımcısı; vefa destek grubuna hem personel hem de araç desteği sağladıklarını, personel olarak sadece zabıtayı değil, hafta sonları diğer belediye çalışanlarını da görevlendirdiklerini ilave etmiştir.

BBB, salgının görülmesiyle birlikte meydan ve parklardaki bank ve oturma yerlerini söktüklerini, halk pazarını bir ay kapalı tuttuklarını belirtmiştir. Pazar yerlerini, İçişleri Bakanlığının genelgesine uygun olarak daha sonra açtıklarını da ilave etmiştir. Bu kısıtlama ve tedbirlerin, halkın sağlığını korumaya yönelik olarak aldıklarını, halktan bir tepkiyle karşılaşmadıklarını, bilakis takdir gördüklerini, Bilim Kurulu ve Sağlık Bakanlığının tüm tedbirlerini yerine getirdiklerini de belirtmiştir. Tüm bu tedbirlerin sonucunda, İstanbul'dan gelen bir vatandaş hariç Beşikdüzü'nde hiçbir koronavirüs vakasının görülmemiş olmasını, gelen bu vatandaşın da tedavi olarak sağlığına kavuşmasını, sevindirici bir durum olarak ifade etmiştir.

BBB ödenekler ile ilgili olarak şunları ifade etmiştir: "Beşikdüzü olarak bizim talihsiz bir durumumuz var. İller Bankası Genel Müdürlüğü, pandemi nedeniyle ödeneklerde kesinti yapmama ve belediyelerin borçlarını erteleme kararı aldı. Ancak bizden önce teminatlı kredi kullanıldığından, İller Bankasının almış olduğu borç erteleme imkânından yararlanamadık. Belediyenin personel giderleri gibi rutin giderlerini, kendi bütçemizden karşıladık. CHP'li bir belediye olarak, bakanlıklardan hiçbir ayrımcılık görmedik. Trabzon Büyükşehir Belediyesi ile de uyum içinde çalışıyoruz."

BBB toplantılar ile ilgili olarak; "Sayın Valimiz ile telekonferans yoluyla bir toplantı yaptık. İlçemizin sorunlarını anlatma fırsatı oldu. Trabzon Büyükşehir Belediye Meclisinde olağanüstü olarak bir toplantı gerçekleşti. Belediyenin borçlanması ile ilgili bir karar alındı ve kararı destekledik. Beşikdüzü'nde ise başta kaymakamımız olmak üzere, sosyal mesafe kurallarına uygun olarak yüz yüze toplantılar gerçekleştirdik. Gece 12'de bile olsa haberleşerek hizmet sunmaya devam ettik." şeklinde açıklamalarda bulunmuştur.

BBB, Beşikdüzü - Trabzon arasında sefer yapan minibüslerin, yolcu sayısını %50 azaltarak gerçekleştirdiklerini, minibüs şoförlerine maske dağıttıklarını, Başkan Yardımcısı da belediye otobüslerinin, sabah, öğle, akşam gidiş - geliş olmak üzere günde altı sefer yapmaya devam ettiklerini belirtmişlerdir.

BBB salgın döneminde yol bakım ve asfaltlama faaliyetinde bulunmadıklarını belirtmiştir. Ayrıca "Vatandaşlarımız, kısıtlamalar döneminde köylerine giderek bağ ve bahçeleriyle ilgilenme imkânı buldular. Katı atık ve çöp toplama faaliyetlerimiz normal şekilde devam etti. Bir değişiklik yapmadık. Çöp ve dezenfekte işleriyle uğraşan personelimize, dönüşümlü çalışma uygulayamadık ancak fazla çalışma ücreti vererek mağdur etmedik. Fırın, market gibi yerleri, hem zabıta hem de sağlık grup başkanlığı ile denetledik ve bu denetimleri sıklaştırdık. Denetimlerde öncelikle vatandaşımızı ve esnafımızı, broşür ve afişlerle bilgilendirdik. Cenaze ve defin işleri, Diyanet Başkanlığının aldığı tedbirler kapsamında, sosyal mesafe kurallarına uygun yürütüldü. Bu dönemde yorulduk, ancak üzücü bir olayın yaşanmamış olması da sevindirici bir durumdur. İnsanlar bu dönemde tarıma, gıdaya, daha doğrusu üretime karşı daha duyarlı olmaya, sağlık konusuna önem vermeye başladılar. Ramazan ayında, dar gelirli ve ihtiyaç sahiplerine, Belediye imkânları ve hayırsever vatandaşlarımızın da katkısıyla yardımda bulunduk." demiştir.

BBB, koronavirüs salgınının, belediye hizmetlerinde değişim ve dönüşüme etkisi ile ilgili olarak şunları söylemiştir: "Genel Başkanımız, 15-19 Haziran 2020 haftasında Karadeniz Bölgesindeki CHP'li ilçe belediye başkanları ile telekonferansla görüştü. Durumu iyi olan belediyelerin yaptığı uygulamalar gündeme geldi. Bu uygulamalar; maske üretimi, sadece kuru gıda değil, köylülerden yaş sebze ve meyvelerin alınarak doğrudan tüketiciye ulaştırılması, çocuk maskesi üretimi gibi konulardır. Biz bu söylenenleri yapamadık ama esnafımıza destek olmayı planlıyoruz. Belediyemizin kiracısı konumunda olan esnafımızdan kira gelirlerini, iki üç ay boyunca almamayı planlıyoruz. Belediye Meclisinin gündemine getirip karar alacağız. Bu salgın, sağlığın korunmasını, tarıma ve

üretime önem verilmesi gerektiğini göstermiştir. Belediyelerin de bundan sonra tarımsal üretime, alım, dağıtım ve satışının planlanması konusunda destek sağlayacaklarını düşünüyorum.”

Anket Sorgusu İle Elde Edilen Bulgular

Belediye başkanları / yetkilileri ile yarı yapılandırılmış mülakat tekniği ile görüşerek birincil bilgiler elde edilmiştir. Elde edilen bilgiler, görüşme yapılan yetkililerin görevli oldukları belediye sınırları içindeki çeşitli meslek sahipleri ile yapılan anket bulguları ile karşılaştırılmıştır. Öncelikle, koronavirüs salgını ve belediye kavramının ankete katılan çeşitli meslek gruplarındaki vatandaşlarda çağrıştırdığı anlam ile koronavirüs salgını sürecinde belediye hizmetlerinin etkinliğini belirlemeye yönelik hazırlanan anket sorularına güvenilirlik analizi uygulanmıştır. Anket soruları ile elde edilen güvenilirlik analizi sonuçlarına göre, faktör güvenilirliğinin ($\alpha=0,868$) oldukça yüksek olduğu tespit edilmiştir. Güvenilirlik analiz sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

Cronbach’s Alpha (α)	Değişken Sayısı
0,868	13

Tablo 1. Güvenilirlik Analizi

Ankete katılanların demografik özelliklerine ilişkin frekans analizi sonuçları Tablo 2’de verilmiştir. Buna göre, araştırmaya katılanların %42’si kadın, %58’i erkeklerden oluşmaktadır. Benzer şekilde, katılımcıların %28,7’si bekâr olduklarını belirtirken, %62,7’si ise evli olduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların çoğunluğunun evli olduğu görülmektedir. Bununla birlikte 13 katılımcı (%8,7) bu soruya cevap vermemiştir. Ankete; 20-30 yaş aralığında 22, 31-40 yaş aralığında 60, 41-50 yaş aralığında 39 ve 51 ve üzeri yaşlarda 29 kişi katılmıştır. Çalışan ve ankete katılanlar en çok 31-40 yaş aralığında olan kişilerdir. Ankete katılanların 14’ü memur, 46’sı ücretli, 45’i esnaf, 1’i çiftçidir. Ankete katılanların 28’i ise meslek olarak diğer seçeneği işaretlemiştir. Meslek olarak diğer seçeneği işaretleyen 28 katılımcının; 5’i işçi, 4’ü akademisyen, 3’ü ev hanımı, 2’si şirket personeli olduğunu, birer kişi de öğrenci, mühendis, makine mühendisi, çaycı, nalbur dükkan sahibi, taksici, fırıncı ve kasap olduğunu açıklama kısmına yazmıştır. 6 katılımcı meslek olarak diğer seçeneği işaretlemiş olmakla birlikte açıklama kısmına mesleğini yazmamıştır. Diğer seçeneği işaretleyenlerle birlikte değerlendirildiğinde ankete katılanların çoğunluğunun ücretli (işçi) ve esnaftan oluştuğu görülmektedir. Ankete katılanların işyerlerinin bulunduğu ilçelere bakıldığında; 79’unun Ortahisar (Merkez), 29’unun Yomra, 26’sının Beşikdüzü ve 16’sının Şalpazarı’nda olduğu görülmektedir. Çalışma kapsamına alınan ilçelerin 2020 yılı nüfuslarına bakıldığında; Ortahisar’ın 330.373, Yomra’nın 43.321, Beşikdüzü’nün 23.713 ve Şalpazarı’nın 10.846 olduğu (nüfusu.com) tespit edilmiştir. İlçelerin nüfusuna uygun seçilen ankete katılanların yarısından fazlasının (%52,7) Ortahisar’da olduğu görülmektedir.

Değişkenler	Kategori	Frekans	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	63	42
	Erkek	87	58
Medeni Durum	Bekâr	43	28,7
	Evli	94	62,7
Yaş	51 ve üzeri	29	19,3
	41-50	39	26
	31-40	60	40
	20-30	22	14,7
Meslek	Memur	14	9,3
	Ücretli	46	30,7
	Esnaf	45	30

İşyerinin Bulunduğu İlçe	Çiftçi	1	0,7
	Emekli	16	10,7
	Diğer	28	18,6
	Ortahisar (Merkez)	79	52,7
	Beşikdüzü	26	17,3
	Yomra	29	19,3
	Şalpazarı	16	10,7

Tablo 2. Demografik Özelliklere İlişkin Sonuçlar

En fazla üç seçenek işaretleyebilecekleri belirtilerek ankete katılanlara toplam 12 kavram sunulmuş ve koronavirüs salgınının onlarda hangisi ya da hangilerini çağrıştırdığı sorulmuştur. Ayrıca sunulan kavramların dışında düşüncesini belirtmek isteyenler için diğer seçeneği ve lütfen belirtiniz notu yazılmıştır. Koronavirüs salgınının ankete katılanlarda çağrıştırdığı ifade sonuçları Tablo 3’de verilmiştir. Koronavirüs salgını ankete katılanlarda sırasıyla %60 oranında hastalık, %46,7 oranında eve kapanma, %37,3 oranında gelecek kaygısı ve %32 oranında işsizliği çağrıştırdığı görülmektedir. Koronavirüs salgınının en az çağrıştırdığı ifade fırsat olup oranı %3,3’tür. Beş katılımcı verilen ifadelerden farklı olarak; ailede birlik olma (Ortahisar’da ücretli), baskı / yasak (Ortahisar’da akademisyen), parasızlığa gerekçe oluşturma (Ortahisar’da ücretli), sağlık (Ortahisar’da ücretli) ve değişim (Ortahisar’da ücretli) ifadelerini yazmışlardır.

Değişkenler	Kategori	Frekans	Yüzde (%)
Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Çağrıştırdığı İfadeler	Hastalık	90	60
	İşsizlik	48	32
	Fakirleşme	33	22
	Yalnızlaşma	20	13,3
	Eve kapanma	70	46,7
	Boş zaman	11	7,3
	Ölüm korkusu	40	26,7
	Gelecek kaygısı	56	37,3
	Aile huzursuzluk	10	6,7
	Doğaya dönüş	19	12,7
	Bağ / bahçe işleri	14	9,3
	Fırsat	5	3,3
	Diğer	5	3,3

Tablo 3. Koronavirüs Salgınının Çağrıştırdıkları

Koronavirüs salgınının çağrıştırdıkları gibi aynı şekilde belediye kavramının çağrıştırdıkları da sorulmuştur. Tablo 4’te belediye kavramının ankete katılanlarda çağrıştırdığı ifadeye ilişkin frekans analiz sonuçları yer almaktadır. Belediye kavramının ankete katılanlarda sırasıyla %67,3 oranında hizmet, %52,7 oranında çevre temizliği ve %30 oranında ulaşımı çağrıştırdığı görülmektedir. Belediye kavramının en az çağrıştırdığı ifade %6,7 oranıyla sokak hayvanlarıdır. Üç katılımcı verilen ifadelerden farklı olarak; “Düşüncelerimi söylüyorum. Yönetime katılıyorum” (Ortahisar’da esnaf), “Halka yakınlık” (Ortahisar’da ücretli) ve “Hiçbiri yok” (Şalpazarı’nda işçi) ifadelerini yazmışlardır.

Değişkenler	Kategori	Frekans	Yüzde (%)
Belediye Kavramının Çağrıştırdığı İfadeler	Güven	24	16
	Yardımlaşma	34	22,7
	Hizmet	101	67,3
	Ulaşım	45	30
	Çevre Temizliği	79	52,7
	Park / Bahçe	36	24
	Mezarlık / Defin	12	8
	Zabıta	19	12,7
	Asfaltlama	11	7,3
	Dezenfekte etme	16	10,7
	Sokak Hayvanları	10	6,7
	Belediye Vergileri	29	19,3
Diğer	3	2	

Tablo 4. Belediye Kavramının Çağrıştırdıkları

Tablo 5’de ankete katılanların, koronavirüs salgınının belediye hizmetlerine etkisiyle ilgili çeşitli ifadelerle katılma durumlarıyla ilgili sonuçlara yer verilmiştir. Anket formunda verilen 12 ifadeye, 5’li Likert ölçeğine göre 1) Kesinlikle katılmıyorum, 2) Katılmıyorum, 3) Kararsızım, 4) Katılıyorum ve 5) Kesinlikle katılıyorum seçenekleri sunulmuştur. Tablo 5’de sunulan sonuçlara göre, ankete katılanlar koronavirüs salgını döneminde belediyenin en çok toplu yaşam alanlarını dezenfekte ettiklerini (3,74) belirtmişlerdir. Bu ifadeyi koronavirüs salgını döneminde görevlilerin defin hizmetlerinde özel kıyafet giymiş olmaları (3,72) takip etmektedir. Bununla birlikte, ankete katılanların büyük bir çoğunluğu “Sokağa çıkma yasağının olduğu günlerde belediye yolları asfaltlama faaliyetlerini artırmıştır” (2,64) ifadesine katılmadıklarını ifade etmişlerdir.

Basıklık ve çarpıklık değerleri, verilerin normal dağılıma sahip olup olmadıklarını ifade etmektedir. Buna göre, belediye hizmetlerine ilişkin elde edilen verilerin tümünün normal dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. “Sokağa çıkma yasağının olduğu günlerde belediye yolları asfaltlama faaliyetlerini artırmıştır” ifadesinin çarpıklık katsayısının negatif bir değer olması, ortalama değer (2,64) medyandan küçük olduğunu göstermektedir. En yüksek standart sapma değerini (1,40) alan ifade ise “Koronavirüs salgını, toplu taşıma hizmetlerini olumsuz yönde etkilemiştir” ifadesidir.

	Ortalama	Standart Hata	Standart Sapma	Basıklık	Çarpıklık
Koronavirüs salgını, toplu taşıma hizmetlerini olumsuz yönde etkilemiştir.	3,69	0,11	1,40	-0,76	-0,79
Sokağa çıkma yasağının olduğu günlerde Belediye yolların asfaltlama faaliyetlerini artırmıştır.	2,64	0,11	1,32	-0,95	0,35
Koronavirüs salgını döneminde Trabzon’da tarım faaliyetleri artmıştır.	3,44	0,10	1,23	-0,61	-0,54
Koronavirüs salgını döneminde çöpler zamanında toplanmıştır.	3,48	0,10	1,23	-0,55	-0,68
Koronavirüs salgını döneminde zabıta normal görevine devam etmiştir.	3,58	0,10	1,18	0,01	-0,85

Koronavirüs Salgınının Belediye Hizmetlerine Etkisi: Trabzon Örneği

Koronavirüs salgını döneminde görevliler defin hizmetlerinde özel kıyafet giymişlerdir.	3,72	0,09	1,15	0,17	-0,85
Koronavirüs salgını döneminde satılan balık sayısı artmıştır.	3,10	0,08	1,02	-0,08	-0,08
Sokağa çıkma yasağının olduğu günlerde zabıta, yasak olduğu hâlde açık olan işyerlerini kapatmıştır.	3,45	0,10	1,24	-0,62	-0,46
Koronavirüs salgını döneminde Belediye sokak hayvanlarına (kedi, köpek) mama dağıtmıştır.	3,15	0,10	1,22	-0,77	-0,40
Koronavirüs salgını döneminde Belediye; ihtiyaç sahiplerine yardım dağıtmıştır.	3,28	0,10	1,28	-0,88	-0,45
Belediye yetkilileri, işyerimizi maske - mesafe - hijyen yönünden denetlemektedir.	3,39	0,11	1,29	-1,05	-0,39
Belediye, toplu yaşam alanlarını dezenfekte etmektedir. (Toplu yaşam alanı: hastane, kamu binası, okul, otobüs durağı vb. yerlerden biri)	3,74	0,10	1,19	0,19	-0,96

Tablo 5. Koronavirüs Salgını Döneminde Belediye Hizmetlerine İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Tablo 6’da koronavirüs salgınının belediye hizmetlerine etkisiyle ilgili çeşitli ifadelerin Anova testi yer almaktadır. Tablo 6’da Anova testinin anlamlılık değerinin 0,833 olduğu görülmektedir. Söz konusu değer 0,05’ten büyük olduğu için Ortahisar, Beşikdüzü, Yomra ve Şalpazarı’nda işyeri bulunan katılımcılar ile belediye hizmetleri ile ilgili düşünceleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

	Kareler Toplamı	Serbestlik Dercesi	Ortalama	F	Anlamlılık
Gruplar Arası	0,555	3	0,185	0,289	0,833
Grup İçi	86,431	135	0,640		
Toplam	86,986	138			

Tablo 6. Belediye Hizmetlerine İlişkin Anova Testi

Anket formunun sonunda, anket soruları dışında açıklamaya ihtiyaç duyulan konular varsa belirtiniz bölümüne 10 kişi görüşünü belirtmiştir. 10 kişiden 4’ü Ortahisar, 2’si Yomra ve 4’ü Beşikdüzü’nde işyeri olan kişilerdir. Demografik özelliklerine ve buldukları ilçelere göre yazılan görüşler, ayrı ayrı olmak üzere aşağıdadır.

Ortahisar’da emekli ve akademisyen olduğunu belirten 51 yaş ve üzeri evli bir erkek: “Covid-19 salgını belediye hizmetlerinde kısıtlamaya gitme bahanesi olmuş olabilir.”

Ortahisar’da emekli olduğunu belirten 51 yaş ve üzeri evli bir erkek: “1) Belediyeler toplum sağlığını olumsuz etkileyen çevresel faktörlerin (çöp, görüntü kirliliği, imarda düzensizlik gibi) asgariye indirilmesine yönelik plan ve projeler geliştirmeli, yapılan bu tür

çalışmaları çevre halkı ile paylaşmalı. 2) Geleceğe yönelik plan ve projeler geliştirilmeli. Bu bağlamda AR-GE birimleri devreye sokulmalı.”

Ortahisar’da esnaf olduğunu belirten 31-40 yaş arasında bir kadın: “Belediye hizmetlerinin yeterli olmadığını düşünmekteyim ama buna insanların da yardımcı olması gerekli. El ele vererek temiz bir gelecek bizi bekliyor. Daha hijyen bir dünya olması dileğiyle.”

Ortahisar’da akademisyen olduğunu belirten 31-40 yaş arasında evli bir erkek: “Bu pandemi döneminde insanların biraz daha sabırlı ve anlayışlı olmaları ve bu konuda ciddi anlamda hassasiyet göstermeleri gerektiğini düşünüyorum. Hâlden anlamak önemlidir. Bu zamanda belki de en çok ihtiyaç duyduğumuz şeylerden biri de karşımızdaki kişilerin hâlden anlayan kişiler olmasıdır.”

Yomra’da ücretli olduğunu belirten 41-50 yaş arasında evli bir kadın: “Belediye bulunduğumuz sokağa geri dönüşüm çöp konteynırı koymalıdır.”

Yomra’da emekli olduğunu belirten 51 yaş ve üzeri evli bir erkek: “Belediye hizmetleri herkese ya da her mahalleye aynı oranda verilmemektedir. Hizmet verirken bile siyaset yapılmaktadır.”

Beşikdüzü’nde emekli olduğunu belirten 51 yaş ve üzeri evli bir erkek: “Sokak hayvanları (kedi-köpek) çok fazla. Bunlara bir çözüm üretilsin. Denetimlerin sıklaştırılması gerekmektedir. İşyerlerinde ve sokaklarda maalesef maskesiz gezenler var.”

Beşikdüzü’nde ücretli olduğunu belirten 31-40 yaş arası evli bir kadın: “Bir esnaf olarak yağmur yağdığı zaman korku içerindeyiz. İlçemiz sel açısından çok mağduriyetler yaşamıştır. Bu sorunun çözülmesi yönündeki çalışmaların hızlandırılmasını istiyoruz.”

Beşikdüzü’nde emekli olduğunu belirten 51 yaş ve üzeri evli bir erkek: “Koronavirüse dikkat edip korunmak lazım. Ancak hiç kimsenin işi, çalışması engellenmemeli. Ekonomi unutulmamalı. İnsanlar koronavirüsten korkarken işini kaybedip açlıktan ölmemeli.”

Beşikdüzü’nde esnaf olduğunu belirten 51 yaş ve üzeri evli bir erkek: “Belediye adeta sınıfta kalmıştır. Hiçbir hizmeti olmamıştır. Bu gidişle de olmayacaktır. Esnaf olarak çile çekmekteyiz. Bir an önce gereği yapılmalıdır.” ifadelerini yazmışlardır.

Bu ifadelerden, anketin, ilçelerdeki durumun anlaşılması, belediyelere taleplerin iletilmesi için bir platform olarak düşünüldüğü söylenebilir. Bunun yanında koronavirüs salgınıyla ilgili olmayan düşüncelerin yazıldığı görülse de ekonominin durumu açıklayan, dayanışma ve yardımlaşmaya önem verilmesi gerektiğini belirten ifadeler de bulunmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

2019 yılında Çin’de başlayıp çok hızlı bir şekilde tüm dünyaya yayılan ve ülkemizi de etkileyen yeni tip bir koronavirüsün, binlerce can kaybına neden olduğu bilinen bir gerçektir. Koronavirüsün tüm dünyayı kapsayan geniş bir alanda hızlı yayılması, bulaşıcı, ölümcül ve yeni olması nedeniyle Dünya Sağlık Örgütü tarafından Ocak 2020’de acil durum ilan edilmiş ve bu süreç pandemi (salgın) olarak isimlendirilmiştir. Koronavirüs salgınının sağlık üzerindeki etkilerinin yanında ekonomik, sosyal ve psikolojik etkiler de vardır. Koronavirüsün yarattığı bu etkilerinin giderilebilmesi için kamusal önlemlerin alınması gerekli olmuştur.

Mülakat ve anket sonuçları birlikte incelendiğinde, salgına karşı tedbirlerin alınması ve uygulanmasında Trabzon Büyükşehir Belediyesi ve üç ilçe belediyesinin, gerek kendi aralarında gerekse kamu kurum ve kuruluşlarıyla birlikte ve uyum içinde çalıştıkları

görülmektedir. Belediyelerin, özellikle hastalığın yayılmasını önlemeye ve hijyen kurallarına uymaya yönelik tedbirler aldığı tespit edilmiştir. Dezenfektan üretimi, insanların toplu olarak bulunduğu cadde, sokak, durak ve toplu taşıma araçlarının, hastane ve kamu binalarının düzenli olarak temizlemesi, maske üretimi ve dağıtımı, bu tedbirin bir göstergesidir. Ayrıca Trabzon'daki merkezi ve yerel yönetimin birlikte ve uyum içinde çalışması, Anayasa'nın 123. maddesindeki idarenin bütünlüğü, 127. maddesindeki kamu görevlerinde birliğin sağlanması ve toplum yararının korunması ilkelerine de uygundur.

Bir belediye başkanının ifade ettiği gibi tüm ticari ve sosyal hayatın etkilendiği bir ortamda, belediyelerin de etkilenmesi, hizmet sunumlarında değişikliğin olması doğaldır, bu kapsamda salgının belediye hizmetlerini de etkilediğini söylemek doğrudur. Salgının ekonomideki etkisi, İller Bankası aracılığıyla belediyelere aktarılan ödeneklerin azalmasında görülmektedir. Ancak bu olumsuz etki, diğer bir belediye başkanının belirttiği gibi salgının kontrol altına alınmasından sonraki süreçte telafi edilebilecektir.

Belediye başkanlarının / yetkilisinin ifadelerinden halkın, koronavirüs salgınına karşı alınan önlemlere büyük ölçüde uydukları anlaşılmaktadır. Halk evlerinde kaldığından ve işyerleri kapalı olduğundan zabitanın görevlerinde azalma olması, zabitanın vefa destek ekiplerinde görevlendirilmesi bunun bir göstergesidir. Koronavirüs salgınının, Trabzon Büyükşehir Belediyesi ve üç ilçeden ankete katılanlarda sırasıyla hastalık, eve kapanma, gelecek kaygısı ve işsizliği çağrıştırmaları, halkın, salgının vahametinin farkında olduğunu göstermektedir. Aynı şekilde belediye kavramının ankete katılanlarda hizmet, çevre temizliği ve ulaşımı çağrıştırdığı göz önünde bulundurulduğunda, belediyelerin, halkın beklentilerine uygun çalıştıklarını da söyleyebiliriz.

Koronavirüs salgını sürecinde belediye hizmetlerinde; esnek ve dönüşümlü çalışma, idari izinler nedeniyle eksik personelle görevlerin yürütülmesi, mesai saatlerinin yeniden düzenlenmesi, toplantıların uzaktan ve çevrim içi yapılması, öncelik verilen işlerin gözden geçirilmesi, sağlık ve hijyen tedbirlerinin ilk sırada yer alması gibi değişikliklerin yapıldığı tespit edilmiştir. Halkın alınan tedbirlere riayet ettiği, imkânı olanların bağ, bahçe ve tarımla uğraştığı görülmüştür. Salgın sürecinde yardımlaşma ve dayanışmanın artması, halk ve esnaf gibi belediyelerin de gelirlerine göre giderlerini ve projelerini gözden geçirmeleri, tespit edilen diğer bir husus olmuştur. Alınan bu tedbirlerin koronavirüs salgınından sonra ne derece uygulanacağını zaman gösterecektir. Bununla birlikte zorunluluk nedeniyle uygulanan ve insan hayatını kolaylaştıran, çalışmaların uzaktan ve çevrim içi yürütülmesi, sağlık ve hijyen tedbirlerinin artması, tarımsal üretime önem verilmesi gibi anlayış değişikliklerinin, salgından sonra da hayatımızda yer alacağını söylemek yanlış olmayacaktır.

KAYNAKÇA

- ACAR, M., (2020). "Korona Sonrası Dünya: Ekonomik, Sosyal ve Akademik Hayatta Ne Değişecek, Ne Değişmeyecek?". *Küresel Salgının Anatomisi: İnsan ve Toplumun Geleceği*. Ankara: TÜBA-Türkiye Bilimler Akademisi: 289-292.
- AKGÜN, B. - M. ÇELİK (2020). "Yeni Normal Dönemde Küresel Yönetişim: Uluslararası Kurumların Geleceği". *Küresel Salgının Anatomisi: İnsan ve Toplumun Geleceği*. Ankara: TÜBA - Türkiye Bilimler Akademisi: 369-375.
- ARSLAN, İ. - Y. S. KARAGÜL (2020). "Küresel Bir Tehdit (COVID-19 Salgını) ve Değişime Yolculuk". *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 10: 1-36.
- BALCI, A. (2009). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. Ankara: Pegem A Yayınevi.

- BAYHAN, V. (2020). "Küresel Salgının Sosyolojisi ve Yeni Normal Dönemde Paradigma Dönüşümü". *Küresel Salgının Anatomisi: İnsan ve Toplumun Geleceği*. Ankara: TÜBA – Türkiye Bilimler Akademisi: 815-836.
- BUZGAN, T. - Ö. GÜNER (2020). "Dünya Sağlık Örgütü'nün Pandemilerdeki Etkinliği ve Post-Pandemik Dönemdeki Geleceği". *Küresel Salgının Anatomisi: İnsan ve Toplumun Geleceği*. Ankara: TÜBA – Türkiye Bilimler Akademisi: 141-143.
- CALAP, A. (2021). "Koronavirüs Salgının Rekabetçi Büyük Güçler Arasındaki İlişkilere Etkisi". *Turkish Studies - Economy XVI/1*: 105-139.
- GÜLÇİÇEK, C. (2021). *Koronavirüs Salgınının Küresel Güvenlik ve Yönetişim Üzerindeki Etkileri*. İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- KARA, H. Z. - F. ALSANCAK (2020). "Koronavirüs Pandemisinde Toplumun Yaşlı ve Engellilere Yönelik Düşünceleri Üzerine Bir Araştırma". *Pearson Journal of Social Sciences & Humanities*. V/8: 133-143.
- TONGAR, H. K. (2020). *Pandemi Sürecindeki Annelerin İyimserlik - Kötümserlik Düzeyleri ile Çocuklarının Kaygı Seviyeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: "Türkiye Covid-19 Örneği"*. İstanbul: Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).
- Türkiye Bilimler Akademisi (2020). *Covid-19 Pandemi Değerlendirme Raporu*. Ankara: TÜBA.

İnternet Kaynakları

- DSÖ (2020). *Timeline: WHO's COVID-19 response*. Erişim Tarihi: 15.03.2021.
<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/interactive-timeline>
- 8 belediye başkanı AK Parti'ye geçti (2020.08.13). Erişim Tarihi: 01.03.2021.
<https://www.habervakti.com/gundem/8-belediye-baskani-ak-parti-ye-gecti-h119553.html>
- Yüksek Seçim Sonucu (2019). Erişim Tarihi: 01.03.2021.
<https://sonuc.ysk.gov.tr/sorgu>.

EK: ETİK KURUL KARARI

**T.C. AVRASYA
ÜNİVERSİTESİ
Rektörlüğü**

**T.C. AVRASYA
UNIVERSITY
Rector's Office**

Etik Kurulu

Sayı : 69268593-050-E.3083

09/06/2020

Konu : Dr. Öğr. Üyesi Cengiz ÖZGÜN Etik
Kurul İzni

Sayın Dr. Öğr. Üyesi Cengiz ÖZGÜN

01/06/2020 tarihinde Avrasya Üniversitesi Etik Kuruluna yapmış olduğunuz başvurunuz incelenmiş olup, "Korona Virüs Salgınının Belediye Hizmetlerine Etkisi: Trabzon Örneği" başlıklı bilimsel araştırma makalesi için kullanacağınız araştırma ve veri toplama araçlarının ilgili etik kurallara uygun olduğu tespit edilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Ersan BOCUTOĞLU
Etik Kurul Başkanı